toch zoo gelezen worden: „en alzoo zij vreesden, dat zij op (de droogte) Syrtis vervallen zouden, wierpen zij als drijfanker een zeil (in zee), en dreven alzoo henen."

Dat men hiervoor het razeil van den grooten mast heeft losgemaakt is niet waarschijnlijk.

W. E. VAN POPTA.

N.B. Uit het rapport van Hr. Ms. pantserschip „Hertog Hendrik" op de uitreis naar Indië via de Faroër-eilanden (benoorden Schotland), Febr. 1918, blijkt, dat hoeveel eeuwen we ook van de Romeinsche zeevaarders afstaan, pogingen tot redding van schip en opvarenden nog wel eens dezelfde blijven. In zijn rapport meldt de Commandant, Kapitein ter Zee A. C. de Joncheere, dat getracht was een drijfanker vanaf den boeg uitte brengen, hetgeen echter verloren ging. Deze drijfankers worden ook wel „zeeduivels" genoemd. Het nut ervan wordt door nautici over het algemeen niet te hoog aangeslagen.

HET BOEK VAN DE WEEK

Het gepredikte Woord.

Het gepredikte Woord, preeken van Johannes Calvijn, vertaald door Ds J. Douma en Ds W. H. v. d. Vegt.

Deel I, Advent- en Kerststoffen met inleiding van Ds W. H. v. d. Vegt. — Uitgave van T. Wever N.V., Franeker.

In den laatsten tijd is ons Gereformeerde volk onthaald op enkele zeer belangrijke werken, die het beter paraat kunnen maken om voort te gaan naar den dag van onzen Heere Jezus Christus. Onder die werken neemt het boek, dat het onderwerp van dit artikel mag uitmaken, niet de minste plaats in. Integendeel, ik geloof, dat ons volk het eerste grijpen zal naar dit boek zonder dat het daarmede die andere werken — ik denk aan het Handboek van Prof. Honig en Ons algemeen Christelijk geloof, van Dr K. Sielsma (tusschen twee haakjes, een zeer belangwekkend boek) en meer — wil degradeeren. En ik ben van meening, dat het goed is, als ons volk dat doen zal en ik wil zelfs heel gaarne in dit artikel onze lezers opwekken dit boek, indien mogelijk, te koopen, maar in ieder geval het te lezen en herlezen.

Waarom ons volk het eerst naar dit boek zal grijpen?

In de eerste plaats, omdat het een boek over Calvijn is. Hoe waar het mag zijn, dat het ons niet om den persoon van Calvijn zonder meer te doen is, wij verheugen ons nog steeds met groote vreugde in God, als we bedenken, wat Hij ons in Calvijn geschonken heeft. En elk boek, dat er toe medewerken kan, hem beter te leeren kennen, en hem beter te leeren begrijpen, moet er bij Gereformeerde menschen ingaan en daarom ben ik er van overtuigd, dat ook dit boek er in zal gaan.

In de tweede plaats: het betreft hier preeken van Calvijn. Gereformeerden hebben door hun Catechismus (vraag 65 bijvoorbeeld) geleerd, de verkondiging van het Woord Gods op hooge waarde te schatten. We moeten over vele dingen ons voor God verootmoedigen, maar door Gods genade over ons mogen we toch ook getuigen, dat velen in onze dagen verlangend zijn om op te gaan met de gemeente Gods om te hooren naar het Woord Gods, dat hun in den naam van hun Heere Jezus Christus onder toezicht van het ambt verkondigd wordt. Hoe gaarne spreken zij met elkander over vragen, die het preeken betreffen, als daar zijn, hoe het Woord Gods bediend moet worden, tot wie het Woord Gods zich in de prediking moet richten, welke vrucht van getrouwe prediking verwacht mag worden en hoe erg het is, niet in „de school van God" te komen. Zouden zij dan niet grijpen naar preeken van dien man, dien zij nog steeds eeren als een groote gave Gods, waarmede zij begenadigd werden door Zijn souverein welbehagen? En zouden zij dat niet te meer doen, waar de preeken van Calvijn hun tot nog toe niet ten dienste stonden? En nu weet ik wel, dat een preek gehoord moet worden en niet in de eerste plaats gelezen, maar dat neemt toch niet weg, dat velen gaarne ook een preek lezen en zeker eens preeken van Calvijn willen lezen.

En in de derde plaats zal dit boek er in gaan, omdat aan de opgenomen preeken een inleiding voorafgaat, die een overzicht geeft over de prediking van Calvijn. Dit overzicht maakt het boek al zeer belangrijk. Het is van de hand van Ds W. H. v. d. Vegt. Het had ook door Ds Douma geschreven kunnen worden — al geruimen tijd wordt de Groninger Kerkbode door hem versierd met samenvattingen van preeken van Calvijn — maar overigens had toch bekwamer hand moeilijk gevonden kunnen worden. Ds v. d. Vegt maakt immers al jarenlang studie van de Reformatoren, inzonderheid van Calvijn. Daar zal wel geen werk zijn van Calvijn, of hij kent het en daar zal wel niet veel over den grooten reformator in de voor hem toegankelijke talen verschijnen, dat niet in zijn handen komt. Daardoor is het overzicht zoo belangrijk geworden, dat we haast vragen gaan, waar we meer prijs op moeten stellen, op de inleiding met de vele aanteekeningen of op de preeken zelf. En daardoor zal ook ons volk temeer naar dit boek grijpen en na lezing met dankbaarheid constateeren, dat zijn kennis van Calvijn en van de reformatorische beginselen uitermate is verrijkt.

Ja, ongetwijfeld zal ons volk dat constateeren. Een korte samenvatting van den inhoud kan ons dat reeds doen zien.

Ds v. d. Vegt begint dan met enkele opmerkingen over de prediking van Calvijn en wij. Dit stuk wordt gedragen door de gedachte, dat de prediking het hoofdkenmerk is van de ware Kerk. „Wie dus een ware Kerk gelooft en weet, dat de strijd van deze Kerk de geschiedenis der wereld beheerscht en beslist, dankt God, dat deze wereldhistorische beteekenis der prediking bij Calvijn zoo onweersprekelijk is uitgekomen." (pag. 3).

Het tweede hoofdstuk handelt over de Schriftwaarheid, dat zonder de Prediking geen heil is. Van der Vegt doet uitkomen, dat Calvijn deze waarheid zeer scherp heeft gezien, al wist hij uiteraard wel, dat God, Die ons aan de middelen bindt, Zelf niet aan de middelen gebonden is. Daarom, „als de klok luidt", wordt ieder verwacht „in de school van God" (de kerk), zelfs de professoren. En de heerlijkheid van het samenkomen in de kerk is dan, dat men in gemeenschap met elkander hoort naar het Woord van God. Op deze wijze heeft Calvijn „de onvergelijkelijke waarde van den schat der prediking" den kinderen der Kerk aanbevolen. (pag. 7).

Het derde hoofdstuk is getiteld: militia Christi. Prediken is krijgsdienst verrichten voor onzen Heere Jezus Christus. Dies is prediking zeer heerlijk, maar ook zeer moeilijk. Vaak zuchten de predikers, zooals Calvijn zelf gezucht heeft, maar er is in dien arbeid ook heerlijke troost en dienst des Woords is nu eenmaal een strijd. Die hooge dienst stelt de gemeente niet op non-activiteit. De gemeente moet toezien, of het Woord recht gepredikt wordt. God wil kinderen, die onderscheiden. Zoo zal „de reine predikatie des evangelies aan de Kerk haar vast bestand geven en zal ze haar eigen heerlijkheid zijn." (pag. 10).

In het vierde hoofdstuk vinden we Calvijns loflied op de prediking. Christus is op aarde bij ons door de prediking. Zijn troon wordt in de prediking opgericht. „Ja, wanneer het evangelie gepredikt wordt, begint tegelijk met de stem van den prediker het heilig bloed van Christus te droppelen." (pag. 11). Natuurlijk maakt Calvijn daarbij de predikers niet los van hun Zender. Maar God is zoo goed, dat Hij Zijn werk aan hen toeschrijft. En tevens waarschuwt hij de predikers, wier hoogheid aardsche hoogheid te boven gaat, voor zelfverheffing.

In het vijfde hoofdstuk bespreekt Van der Vegt de doeleinden van Calvijn's prediking. Ze bedoelt de eere Gods, die — Gode zij dank — onlosmakelijk verbonden is met het heil der lieve kinderen Gods. Zijn prediking is dan ook Theologisch en Christocentrisch, al is zij niet aan een bepaald schema gebonden. Zij dwinge ons tevens tot gehoorzaamheid aan God, en onze vreugde bestaat toch hierin, dat wij in den dienst van God zijn hersteld. (pag. 15.)

Het zesde hoofdstuk draagt als titel: Geen speculatie. De Heilige Geest leert ons slechts dingen, die nut hebben. We mogen het Woord niet te buiten gaan. Allerlei onderscheidingen, die in de scholen van die dagen onderwezen werden, laat hij dan ook bewust ter zijde. Ook streeft hij er niet naar, zijn preeken „mooi" te maken. De kinderen der kerk moeten verstaan, wat goed en kwaad is. „Wanneer de dienst des Woords hen de zonden niet afleert, zal het van de hand van den dienaar geëischt worden" (pag. 19).

In het 7de hoofdstuk wordt de eerepositie der prediking besproken. De preekstoel staat in het middelpunt. De Kerk is een leger aan het front en door de prediking der kerk wordt het koninkrijk Gods uitgebreid. „De scepter in het Koninkrijk Gods is volgens hem het sacrosancte woord van Christus, zonder welken Hij niet regeert" (pag. 24). De Kerk zij daartoe geestelijk middelpunt en hoogtepunt der menschheid. Deze gedachte werd door Calvijn niet alleen geformuleerd, zij werd ook in praktijk gebracht.

Dies heeft men Calvijn beschuldigd, dat hij in Genève de theocratie herstellen wilde. Men zag hem als half-Roomsch in dezen. Maar de reformator zag de grenzen en de valsche Kerk, Rome, zag die niet. Maar hij wilde, dat ook koningen en overheden „hun les" zouden ontvangen in de prediking. Christus, Die over alles regeert, wil door de uitspraken der kerk het staatsgezag binden aan de ordinantiën Gods.

Helaas, de meeste overheden verwerpen de uitspraken der kerk. Zoo wordt Calvijns prediking zeer eschatologisch. „We zijn nog op marsch, Jeruzalem is nog niet gebouwd, Salomo voert nog niet den scepter" (pag. 27). En „juist de groote verwachting naar de komende heerlijkheid houdt zijn hart bevangen in een spanning, die zich ontlaadt in opperste activiteit" (pag. 27).

In het 8ste hoofdstuk laat de schrijver zien, dat de prediking actueel moet zijn. De preek zij niet louter verklaring, zij zij ook toepasselijk. Zij houde zich bezig met het sociale leven, met het politieke leven, met het kerkelijke leven. Zij moet vermanend zijn, maar ook vertroostend. „We zwalken in dit leven op een zee van ellende, we zijn in deze wereld verzonken in een afgrond van misère." „We hebben haast naar het koninkrijk Gods." „Het is genoeg, dat God ons liefheeft" (pag. 31).

In het 9de hoofdstuk wordt gehandeld over het adres der prediking. De prediking richte zich tot de gemeente van Jezus Christus. Haar komen krachtens Gods verbond al de beloften Gods toe. Het is bijzondere voorzienigheid Gods, als we een preek mogen hooren. Men neme die prediking in geloof aan en dat mag een ieder doen. Maar wie ongehoorzaam is, is een rebel, zondigt veel meer dan kinderen des verbonds. Men houde met die ongeloovigen rekening. De hypocrieten — menschen, die zeggen, dat zij des Heeren zijn en toonen, dat zij het niet zijn —, moeten scherp gewaarschuwd worden. Er moet dus in de prediking onderscheid gemaakt worden. De prediking vermane tot onderzoek naar de echtheid van het geloof en tot een onderzoek, of we niet zorgeloos leven. En de prediking dringe er op aan, dat de gemeente de zekerheid des geloofs hebben zal. „Onze zekerheid is, dat wij zeker zijn van Gods beloften" (pag. 38). Maar, die God niet gelooven op Zijn Woord, zijn Hem een gruwel.

Tenslotte spreekt het 10de hoofdstuk over den stijl van de prediking. De prediking zij vriendelijk, zooals God vriendelijk is. Maar zij moet scherp zijn, als zij verworpen wordt. Echter, dan spreekt God een „vreemde" taal. Verder zij de prediking eenvoudig. Naakt als het kruis. Allerlei rhetoriek doet tekort aan de majesteit des Woords. Men brenge niet allerlei verhaaltjes in de prediking. Men preeke vervolgstoffen en men behoeft zich niet te houden aan het kerkelijke jaar.

* * *

Lezing van de inleiding zal doen zeggen, dat onze kennis van de reformatorische beginselen en van Calvijn zeer verrijkt werd, zoo schreven wij.

Men kan echter ook vragen: is het nu bij Calvijn zoo, als v. d. Vegt het ons teekent? Voor zoover ik het beoordeelen kan, geloof ik, dat we deze vraag met „ja" mogen beantwoorden. Ik geloof inderdaad, dat Calvijns prediking hier wordt weergegeven in trouw aan de waarheid. Natuurlijk is het altijd mogelijk, dat dit boek verworpen wordt. Er zijn menschen, die zulk een wonderlijke opvatting van Calvijn hebben — ik denk aan het werk van H. J. Couvée: Calvijn en Calvinisme —, dat zij deze inleiding als niet-waarheidsgetrouw zullen betitelen. Maar zij, die Calvijn niet willen dringen in het schema van hun eigen beschouwingen, zullen zeer zeker erkennen, dat we in dit boek goede voorlichting hebben en zullen de inleiding op hoogen prijs stellen.

Men kan echter ook vragen: kunnen we, vier eeuwen verder gekomen zijnde, ook Calvijns gedachten aanvaarden? Ds v. d. Vegt steekt het niet onder stoelen of banken, dat hij heel ver met de prediking van Calvijn medegaat. Hij doet dat niet in alles. Het is er hem om te doen een getrouw beeld van Calvijns prediking te geven, maar hij kon dat te gemakkelijker doen door zijn vergaande sympathie voor Calvijns gedachten. Toch laat hij uitkomen, dat hij geen repristinatie wil, geen critiekloos teruggrijpen naar den Genoofschen reformator om zijn ideeën nu als het einde van alle tegenspraak te zien. Hij laat dat af en toe nadrukkelijk uitkomen.

Misschien echter, dat we in Van der Vegts beschouwingen over Calvijns gedachten van de verhouding tusschen Kerk en Staat moeten spreken van een te ver meegaan. Een recensie leent zich niet om dat verder uit te werken.

Ook zal ieder, die leest, wat Calvijn denkt aangaande den stijl der prediking opmerken, dat in onze kerken veelszins anders gepredikt wordt dan Calvijn het deed. Ds. v. d. Vegt laat het doorschemeren, dat hij in dezen vaak meer meegaat met Calvijn dan met methodes, die onder ons toegepast worden. Ik wil niet verhelen, dat ik in dezen sta aan de zijde van Ds v. d. Vegt. In ieder geval, confronteering met de preekmethode van Calvijn kon wel eens tot meerdere reformatie leiden, en om die confrontatie is het Ds v. d. Vegt vooral begonnen.

Misschien, dat we niet zoo hoog moeten staan met een synthetischen opbouw als velen onzer doen, misschien, dat het voor sommigen gewenscht ware terug te keeren tot de „eenvoudige" preeken van Calvijn, dat we ons wat minder moesten storen aan het z.g.n. kerkelijk jaar, opdat meer gelegenheid open kwam voor prediking van Schriftgedeelten, die nu niet aan de beurt kunnen komen, misschien, dat sommigen onzer predikanten meer rekening moeten houden met het gezelschap der hypocrieten, welke in de Kerk onder de goeden zijn, misschien, dat het toepasselijk gedeelte der prediking beter tot zijn recht zou kunnen komen en vooral ook, dat toepassing niet alleen gezien worde in ingaan op het bevindelijke leven, zooals zoo vaak gemeend